

A zecea Olimpiadă internațională de lingvistică

Ljubljana (Slovenia), 30 iulie – 3 august 2012

Rezolvările problemelor de la competiția individuală

Problema nr. 1 Topica este **OSV** (O: complement, S: subiect, V: verb), **NA** (N: substantiv, A: adjectiv).

A → V ('a face A'): **A-man**.

V → A:

V	'care e mereu Vt'	'care V mereu N'
-n	-l-muṅa	N-...-l-ṅay-muṅa
-ṅu	-y-muṅa	N-...-nay-muṅa

Fiecare substantiv e precedat de un articol:

O	S	
balan	baṅgun	femei, animale și lucruri periculoase
bayi	baṅgul	bărbați, animale
bala	baṅgu	toate celelalte lucruri

Subiectul și determinativele sale primesc terminația

- **-ṅgu**, dacă cuvântul se termină într-o vocală și conține două silabe;
- **-gu**, dacă cuvântul se termină într-o vocală și conține mai mult de două silabe;
- **-Du**, dacă cuvântul se termină într-o consoană; **D** este consoană oclusivă, articulată în aceeași parte a gurii ca și ultimul sunet din cuvânt.

(a) Greierul nu este nici femeie, nici animal periculos, dar primește același articol, deci probabil este „femeia bătrână” din mit. Lingvistul a crezut că **baṅgun bundiṅṅu** din exemplul (14) este o greșeală.

(b) 17. **balan paṅga baṅgul ṅumaṅgu guniymuṅagu bambunman.**

Tatăl care e mereu căutat o vindecă pe fetiță.

18. **bala diban bilbalmuṅa baṅgun biṅṅiriṅṅu guniṅu.**

Șopârta caută piatra care e mereu împinsă.

19. **bayi bargan baṅgul yaṅṅgu gubimbuluṅṅanaymuṅagu baṅṅan.**

Bărbatul care îi critică mereu pe medici urmează wallaby-ul.

(c) 20. Wallaby-ul mic privește libelula.

bayi yiriṅṅila baṅgul bargandu wuraṅgu buṅan.

21. Mătușa care e mereu urmată îndoiaie pana.

bala yila baṅgun mugunaṅagu baṅjalmuṅagu waṅuman.

22. Posumul adormit ignoră zgomotul puternic.

bala muṅga baṅgul midindu ṅagundu ṅaṅin.

23. Omida îl caută pe bărbatul care duce mereu pietre.

bayi yaṅa dibandimbanaymuṅa baṅgul bayimbambu guniṅu.

Problema nr. 2

	umbu-ungu		umbu-ungu
1	<i>telu</i>	24	<i>tokapu</i>
2	<i>talu</i>	$48 = 24 \times 2$	<i>tokapu talu</i>
3	<i>yepoko</i>	$72 = 24 \times 3$	<i>tokapu yepoko</i>
12	<i>rurepo</i>	$\alpha \neg \beta := (\alpha - 4) + \beta,$	α -nga β
16	<i>malapu</i>	$\alpha \in \{12, 16, 20, 24, 28, 32\},$	
20	<i>supu</i>	$\beta \in \{1, 2, 3\}$	
24	<i>tokapu</i>	$\gamma + \delta,$	$\gamma \delta$
28	<i>alapu</i>	$\gamma = 24k, k \in \{1, 2, 3\},$	
32	<i>polangipu</i>	$9 \leq \delta \leq 32, \delta \neq 24$	

- (a) $tokapu polangipu = 24 + 32 = 56,$
 $tokapu talu rureponga telu = 24 \times 2 + 12 \neg 3 = 57,$
 $tokapu yepoko malapunga talu = 24 \times 3 + 16 \neg 2 = 86,$
 $tokapu yepoko polangipunga telu = 24 \times 3 + 32 \neg 1 = 101.$
- (b) $13 = 16 \neg 1 = malapunga telu,$
 $66 = 24 \times 2 + 20 \neg 2 = tokapu talu supunga talu,$
 $72 = 24 \times 3 = tokapu yepoko,$
 $76 = 24 \times 2 + 28 = tokapu talu alapu,$
 $95 = 24 \times 3 + 24 \neg 3 = tokapu yepoko tokapunga yepoko.$

Problema nr. 3

	1 sg.	1 pl.	2 sg.	2 pl.	3 sg.	3 pl.
A	<i>nau-</i>				<i>du-</i>	<i>ditu-</i>
B	<i>natzai-</i>	<i>gatzaiyki-</i>			<i>zai-</i>	<i>zaizki-</i>
Z	<i>-t</i>	<i>-gu</i>	<i>-zu</i>	<i>-zue</i>		<i>-te</i>

	A	B	Z	
<i>ahaztu</i>	— de cine —	cine	a uitat	
<i>hurbildu</i>		cine	de cine	s-a apropiat
<i>lagundu</i>	pe cine		cine	a ajutat
<i>mintzatu</i>		cine	cu cine	a vorbit
<i>ukitu</i>	pe cine		cine	a atins

- (a)
<i>ahaztu ditut</i>	}	eu am uitat de ei	<i>lagundu dute</i>	ei l-au ajutat
<i>ahaztu zaizkit</i>			<i>lagundu nauzue</i>	voi m-ați ajutat
<i>ahaztu zaizu</i>		tu ai uitat de el	<i>mintzatu natzaizu</i>	eu am vorbit cu tine
<i>hurbildu natzaizue</i>		eu m-am apropiat de voi	<i>mintzatu gatzaiykizue</i>	noi am vorbit cu voi
<i>hurbildu zait</i>		el s-a apropiat de mine	<i>mintzatu zaizkigu</i>	ei au vorbit cu noi
<i>lagundu ditugu</i>		noi i-am ajutat	<i>ukitu ditugu</i>	noi i-am atins
<i>lagundu dituzu</i>		tu i-ai ajutat	<i>ukitu naute</i>	ei m-au atins
- (b) tu m-ai atins — *ukitu nauzu*, ei s-au apropiat de mine — *hurbildu zaizkit*.
- (c) *lagundu dut* — eu l-am ajutat, *hurbildu gatzaiykizu* — noi ne-am apropiat de tine.
- (d) tu ai uitat de el (*ahaztu zaizu*) — *ahaztu duzu*.

Problema nr. 4 Propozițiile au următoarea structură: $S \underline{paa} V O [O']$ (S: subiect, V: verb, O: complement, O' : încă un complement).

	a da	a numi	a lovi, a omorî
O	cui	pe cine	pe cine
O'	ce	ce	cu ce

Fiecare substantiv e precedat de un articol, care e **a**, dacă aceasta e prima persoană a treia în propoziție, și **bona** în caz contrar. Forma pronumelui 3 sg. **e** sau **bona** se alege în același mod.

Pronumele personale:

	1 sg.	1 pl.	2 sg.	2 pl.	3 sg.	3 pl.
S	<i>enaa</i>	<i>enam</i>	<i>ean</i>	<i>eam</i>	<i>eove</i>	<i>eorî</i>
O, O'	<i>anaa</i>		<i>vuan</i>	<i>ameam</i>	<i>e, bona</i>	

- (a) 13. *Eam paa ani a overe.* — Voi ați mâncat nuca de cocos.
 14. *Ean paa tasu a oraora bona kae.* — Tu l-ai lovit pe vrăjitor cu sacul.
 15. *Eove paa tara ameam.* — El v-a văzut.
- (b) 16. Noi ți-am dat mâncarea. — *Enam paa hee vuan a taba'ani.*
 17. El m-a numit copil. — *Eove paa dao anaa bona beiko.*
 18. Eu l-am omorît cu aceasta. — *Enaa paa asun e bona.*
 19. Vrăjitorul i-a dat băiatului pește. — *A oraora paa hee bona visoasi bona iana.*

Ceea despre ce s-a vorbit în context se plasează pe locul întâi și primește articolul **a**. Dacă în acest moment subiectul exprimat prin pronume se deplasează după verb, el își pierde **e**-inițial. Dacă se deplasează subiectul exprimat prin substantiv, acesta își păstrează articolul **a**.

$$\begin{array}{l} \underline{S} \underline{paa} V O [O'] \rightarrow \underline{S} \underline{paa} V O [O'] \\ \underline{S} \underline{paa} V \underline{O} [O'] \rightarrow \underline{O} \underline{paa} V S [O'] \\ \underline{S} \underline{paa} V O \underline{O}' \rightarrow \underline{O}' \underline{paa} V S O \end{array}$$

- (c) 20. (De ce vrăjitorul a fost insultat?) Ei l-au numit pe vrăjitor femeie.
 — *A oraora paa dao ori bona moon.*
 21. (De ce toporul e ud?) Băiatul a omorît pește cu toporul.
 — *A toraara paa asun a visoasi bona iana.*

Problema nr. 5 Atunci când două cuvinte constituie o îmbinare, forma primului cuvânt se schimbă în felul următor:

$$\begin{array}{l} -VCV \rightarrow -VC \\ -VCu \rightarrow -VC \\ -VCi \rightarrow -\check{V}C \\ -VCa \rightarrow -VaC \end{array} \quad (V: \text{vocală}, C: \text{consoană}).$$

Același lucru se întâmplă când un adjectiv se formează prin dublarea unui substantiv sau a unui verb: *'ele + 'ele* → *'el'ele* 'a fi alături × 2 = neadânc'.

Topica este

- $\boxed{N_1 N_2}$ (N_1 : determinat, N_2 : determinativ);
  - $\boxed{N A}$ (la fel și cu sensul 'care are N A': *huag 'el'ele* 'inimă + neadânc = nerăbdător');
  - $\boxed{V O}$ (cuvântul compus care rezultă poate fi substantiv sau verb: *a'öf fau* 'a epuiza + an = sfârșitul anului', *hül hafu* 'a răsturna + stâncă = a sufla (despre uragan)').
- (a) *'u'u* — braț/mână, *isu* — nas, *kia* — gât, *leva* — păr, *mafa* — ochi, *susu* — sân, *huga* — inimă.
- (b) *tiro* — sticlă,
poga — gaură,
huag lala — răbdător,
haf puhraiki — stâncă vulcanică,
maf pogi = maf pala — orb.
- (c) rotund — *kalkalu*; a tăia copră — *'ol niu*; păr ondulat — *leav pirpiri*; lipicios — *pulpulu*; a se aprinde — *rima*; gunoi — *mofa*.
- (d) • cuvânt: *fäega* (sau *fäeaga, fäeagu*).
• a epuiza: *a'ofi* (sau *a'öfi, a'öfö, a'öfu, a'öfü, a'ofü*).